

Natuurtoets aanleg hockeyveld Muiden

Oriënterend onderzoek in het kader van de wet- en regelgeving voor
de natuur

Definitief

Grontmij Nederland B.V.
Alkmaar, 7 mei 2013

Verantwoording

Titel : Natuurtoets aanleg hockeyveld Muiden

Subtitel : Oriënterend onderzoek in het kader van de wet- en regelgeving voor de natuur

Projectnummer : 323891

Referentienummer : GM-0099838

Revisie : D1

Datum : 7 mei 2013

Auteur(s) : ing. M. Kolen

E-mail adres : marloes.kolen@grontmij.nl

Gecontroleerd door : ir. C.J. Jaspers

Paraaf gecontroleerd :

Goedgekeurd door : ing. H. Houben
B/a

Paraaf goedgekeurd :

Contact : Grontmij Nederland B.V.
Robijnstraat 11
1812 RB Alkmaar
Postbus 214
1800 AE Alkmaar
T +31 72 547 57 57
F +31 72 850 26 57
www.grontmij.nl

Inhoudsopgave

1	Inleiding.....	4
1.1	Aanleiding en doel	4
1.2	Plangebied	4
1.3	Projectomschrijving	5
2	Toetsingskader	7
2.1	Inleiding.....	7
2.2	Flora- en faunawet	7
2.3	De Natuurbeschermingswet.....	9
2.4	Ecologische Hoofdstructuur	9
3	Resultaten verkennend natuuronderzoek.....	11
3.1	Inventarisatie methode.....	11
3.1.1	Bronnenonderzoek.....	11
3.1.2	Oriënterend veldbezoek.....	11
3.2	Natuurbeschermingswet	11
3.3	Ecologische Hoofdstructuur	12
3.4	Soortbescherming	14
3.4.1	Flora	14
3.4.2	Zoogdieren	14
3.4.3	Vogels	15
3.4.4	Vissen	17
3.4.5	Amfibieën	17
3.4.6	Reptielen	17
3.4.7	Ongewervelde	17
4	Conclusie & aanbevelingen	18
4.1	Natuurbeschermingswet	18
4.2	Ecologische Hoofdstructuur	18
4.3	Flora- en faunawet	18
4.3.1	Flora	18
4.3.2	Zoogdieren	18
4.3.3	Vogels	18
4.3.4	Vissen	19
4.3.5	Amfibieën	19
4.3.6	Reptielen	19
4.3.7	Ongewervelde	19
5	Literatuurlijst.....	20

1 Inleiding

1.1 Aanleiding en doel

De gemeente Muiden wil een tweede hockeyveld aanleggen bij het Kocherbos te Muiderberg. Omdat de aanleg van een tweede hockeyveld niet past binnen het geldende bestemmingsplan, dient het bestemmingsplan aangepast te worden. In het plangebied of omgeving komen mogelijk beschermde soorten en/of gebieden voor. Grontmij is daarom gevraagd om een natuurtoets uit te voeren om de consequenties van aanleg en gebruik met betrekking tot beschermde natuurwaarden in kaart te brengen.

In de natuurtoets wordt, op basis van bestaande informatie, een oriënterend veldbezoek en aanvullend onderzoek naar het voorkomen van de steenuil, een inschatting gemaakt van de natuurwaarden van het plangebied en de mogelijke relaties die er liggen met de omgeving. De natuurtoets geeft inzicht in de noodzaak tot het aanvragen van een ontheffing in het kader van de Flora- en faunawet, een Natuurbeschermingswet vergunning, Nee-tenzij toets EHS dan wel de noodzaak tot het uitvoeren van nadere effectbeoordelingen. Het verkennend natuuronderzoek vormt daarmee de basis voor eventuele verdere procedures of vervolgonderzoek in het kader van de wet- en regelgeving voor de natuur.

1.2 Plangebied

Het plangebied betreft een cultuurgrasland aan de zuidwest zijde van het Kocherbos. Op dit moment grazen er schapen en er bevindt zich een wandelpad. Het grasland is aan alle zijden omringd met een smalle ondiepe sloot (zie figuur 1.1). In figuur 1.2 staat de ligging van het plangebied weergegeven.

Het grasland gedeelte betreft een strook grasland van circa 500 meter lang en 75 meter breed welke direct aan het Kocherbos grenst. Aan de andere zijde wordt de strook begrensd door een wandelpad (Wilgenpad en Kocherplantsoen) met een rij knotwilgen.

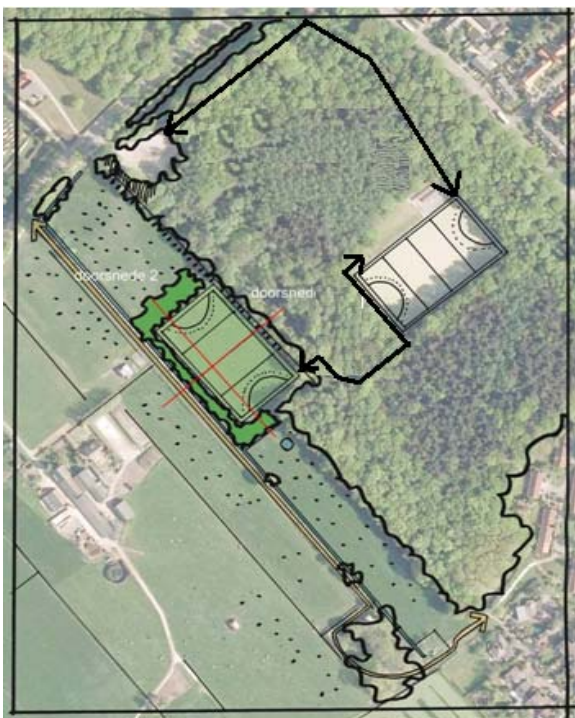
Figuur 1.1 Foto's van plangebied, grasland met smalle sloten.

Figuur 1.2 Globale ligging van het toekomstige hockeyveld (rood) aan de zuidwestzijde van het Kocherbos te Muiderberg.

1.3 Projectomschrijving

- Er wordt een nieuw hockeyveld aangelegd, aangrenzend aan het Kocherbos (figuur 1.3). Aan de buitenrand van het nieuw aan te leggen hockeyveld wordt een groenstrook aangebracht met bomen en struiken.
- Er wordt geen verlichting aangebracht binnen het plangebied.
- In het Kocherbos ligt een hockeyveld, dit blijft in de huidige vorm bestaan.
- Voor de aanleg van het tweede hockeyveld worden geen bomen gekapt.
- Er wordt een klein deel van een watergang gedempt, hier komt een duiker te liggen.
- De huidige parkeerplaats blijft in de huidige vorm bestaan, er wordt aan de rand een struiklaag aangebracht. Het zicht op de steilwand blijft behouden.
- Het hockeyveld wordt aangelegd op een grasland wat regelmatig begraasd wordt.

Figuur 1.3 De ligging van het tweede hockeyveld en het bestaande hockeyveld langs het Kocherplantsoen te Muiderberg.

2 Toetsingskader

2.1 Inleiding

De wet- en regelgeving voor natuur is in Nederland onderverdeeld in gebiedsbescherming en soortenbescherming. Gebiedsbeschermende wetgeving voorziet in bescherming van aangewezen natuurgebieden en wordt geregeld in de Natuurbeschermingswet 1998 (Nb-wet). Soortenbescherming is vastgelegd in de Flora- en faunawet (Flora- en faunawet). Deze wet ziet toe op bescherming van soorten planten en dieren zowel binnen als buiten beschermde natuurgebieden. In de Nb-wet en de Flora- en faunawet zijn de belangrijkste bepalingen uit de Europese Vogelrichtlijn en Habitatrichtlijnen geïmplementeerd. Daarnaast zijn er ook provinciaal beschermde gebieden en soorten.

Concreet komen in de voorliggende quick-scan natuur de volgende beschermingskaders aan bod:

- de Flora- en faunawet;
- de Natuurbeschermingswet;
- de bescherming van de EHS;

2.2 Flora- en faunawet

Ter bescherming van de Nederlandse flora en fauna is sinds 1 april 2002 de Flora- en faunawet van kracht. Deze wet is gericht op de duurzame instandhouding van soorten planten en dieren. De Flora- en faunawet vervangt o.a. de Vogelwet, de Jachtwet en de soortbescherming uit de oude Natuurbeschermingswet 1968. In de Flora- en faunawet zijn (nagenoeg) alle van nature in het wild voorkomende amfibieën, zoogdieren en vogels beschermd. Daarnaast is een beperkt aantal plantensoorten en ongewervelden beschermd. Voor soorten die vallen onder de bescherming van de Flora- en faunawet gelden de volgende verbodsbepalingen.

Artikel 8

Het is verboden planten, behorende tot een beschermde inheemse plantensoort, te plukken, te verzamelen, af te snijden, uit te steken, te vernielen, te beschadigen, te onwortelen of op enigerlei andere wijze van hun groeiplaats te verwijderen.

Artikel 9

Het is verboden dieren, behorende tot een beschermde inheemse diersoort, te doden, te verwonden, te vangen, te bemachtigen of met het oog daarop op te sporen.

Artikel 10

Het is verboden dieren, behorende tot een beschermde inheemse diersoort, opzettelijk te verontrusten.

Artikel 11

Het is verboden nesten, holen of andere voortplantings- of vaste rust- of verblijfplaatsen van dieren, behorende tot een beschermde inheemse diersoort, te beschadigen, te vernielen, uit te halen, weg te nemen of te verstoren.

Artikel 12

Het is verboden eieren van dieren, behorende tot een beschermde inheemse diersoort, te zoeken, te rapen, uit het nest te nemen, te beschadigen of te vernielen.

Vrijstelling en ontheffing

Conform artikel 75 is het mogelijk om in bepaalde gevallen ontheffing of vrijstelling te verlenen van de verbodsbepalingen genoemd in artikelen 8 tot en met 11 en 13. Sinds het vrijstellingsbesluit van 23 februari 2005 kent de Flora- en faunawet drie beschermingsniveaus, veelal aangeduid met tabel 1, tabel 2 en tabel 3. De bescherming van de broedvogels heeft een apart beschermingsregime en zijn sinds 25 augustus 2009 onderverdeeld in de categorieën 1 tot en met 5 en overige soorten.

tabel 1	Algemene soorten	Wat betreft ruimtelijke ontwikkelingen, onderhoud en beheer geldt een vrijstelling. Er hoeft voor deze activiteiten geen ontheffing aangevraagd te worden.
tabel 2	Overige soorten	Wat betreft beheer en onderhoud en ruimtelijke ontwikkelingen geldt een vrijstelling, mits wordt gewerkt volgens een door de minister van LNV (thans EL&I) goedgekeurde gedragscode. Is er geen gedragscode dan moet ontheffing aangevraagd worden, deze valt onder de lichte toets (geen aantasting van de duurzame instandhouding van de soort).
tabel 3	Soorten, genoemd in bijlage IV van de Habitatrichtlijn en in bijlage 1 van de AMVB	Deze soorten genieten de zwaarste bescherming. Voor ruimtelijke ontwikkeling en inrichting geldt ten aanzien van deze soorten dat er altijd een ontheffing moet worden aangevraagd waarvoor een uitgebreide toets geldt. De ontheffingsaanvraag valt onder de zware toets: 1) er is sprake van een bij de wet genoemd belang, 2) er is geen alternatief, 3) doet geen afbreuk aan de gunstige staat van instandhouding van de soort. Voor beheer en onderhoud is wel vrijstelling mogelijk indien gewerkt wordt volgens een goedgekeurde gedragscode.
	Vogels	Vogels vormen een aparte categorie. Vogels worden vooral negatief geraakt in hun broedperiode. Voor het verstoren van nesten wordt over het algemeen geen ontheffing verleend tijdens het broedseizoen. Van een aantal soorten zijn vogelnesten en bijbehorend functionele leefgebied jaarrond beschermd en staan op de 'Aangepaste lijst jaarrond beschermde vogelnesten' van het ministerie van EL&I. Het betreffen broedvogelsoorten van de beschermingscategorieën 1 t/m 4 en in bepaalde gevallen ook van de beschermingscategorie 5. Een ontheffingsaanvraag voor het aantasten van deze verblijfplaatsen zal getoetst worden aan de zware toets (als bij tabel 3). Bescherming van broedvogels uit categorie 5 is jaarrond van toepassing indien ecologische omstandigheden dat rechtvaardigen. Dit is bijvoorbeeld het geval als de soort lokaal zeldzaam is, als er bij een verstoring geen alternatieve nestlocaties beschikbaar zijn of als het aanbieden van een alternatieve (kunstmatige) nestlocatie niet mogelijk is.

In de natuurtoets wordt getoetst welke verbodsbepalingen overtreden kunnen worden bij de uitvoering van het plan. Afhankelijk van het beschermingsniveau van de soort zal voor de overtreding van de verbodsbepaling al dan niet een ontheffing aangevraagd worden en of volgens een goedgekeurde gedragscode gewerkt moeten worden.

2.3 De Natuurbeschermingswet

De Natuurbeschermingswet 1998 regelt de bescherming van Natura 2000-gebieden en Beschermde Natuurmonumenten. Projecten die een negatieve invloed hebben op deze gebieden mogen niet uitgevoerd worden zonder vergunning.

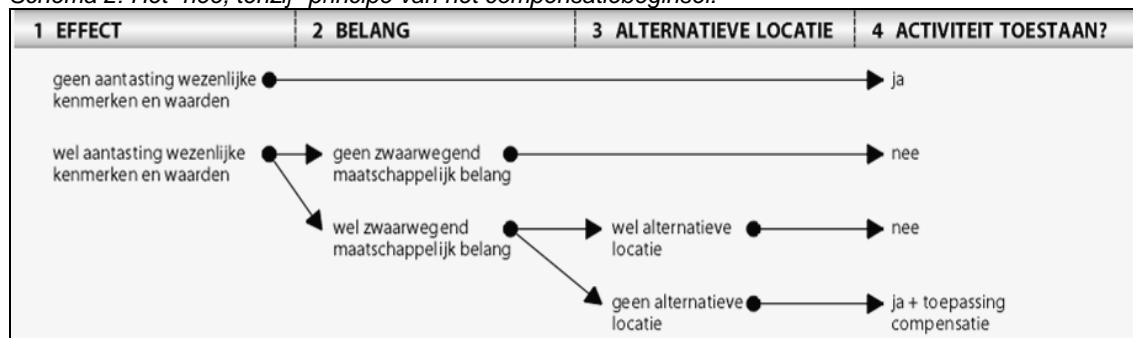
In het verkennend natuuronderzoek wordt inzichtelijk gemaakt of er in de omgeving van de het plangebied wettelijk beschermde gebieden aanwezig zijn en of een negatieve invloed hierop door het plan al dan niet is uit te sluiten. Als uit het verkennend natuuronderzoek blijkt dat negatieve effecten niet zijn uit te sluiten, dan zal de vervolgstap het uitvoeren van een eventueel aanvullende oriënterende fase (voortoets) zijn. In het verkennend natuuronderzoek moet duidelijk worden of er een voortoets, verslechteringstoets of een passende beoordeling opgesteld moet worden. Het uitvoeren van een verslechteringstoets is noodzakelijk bij negatieve effecten die met zekerheid niet significant zijn, het uitvoeren van een passende beoordeling bij negatieve effecten die (mogelijk) significant zijn.

2.4 Ecologische Hoofdstructuur

De doelen en bescherming van de EHS is op landelijk niveau beleidsmatig vastgelegd in de Nota Ruimte. De Ecologische Hoofdstructuur (EHS) is op provinciaal niveau. De wettelijke bescherming (WRO) van de EHS is geregeld via het bestemmingsplan. De Ecologische Hoofdstructuur voor de provincie Noord-Holland is vastgelegd in de structuurvisie.

De afweging voor ingrepen in de EHS gaat volgens het “nee, tenzij-principe”. In onderstaand schema is dit stapsgewijs weergegeven. Ingrepen met significant negatieve invloed op de wezenlijke kenmerken en waarden mogen niet plaatsvinden tenzij er sprake is van een zwaarwegend maatschappelijk belang en indien er geen alternatieven zijn. Indien bij een ingreep schade wordt aangericht aan een EHS-gebied, dan dient dit in ieder geval gemitigeerd te worden. De resteffecten aan verlies van kwaliteit en/of oppervlakte dient te worden gecompenseerd. Daarnaast kan salderen van positieve en negatieve effecten op de EHS uitkomst bieden om projecten in de EHS te realiseren. Hoewel de EHS saldobenadering in de Nota Ruimte is beschreven gaan de provincies hier op verschillende manieren mee om.

Schema 2: Het “nee, tenzij”-principe van het compensatiebeginsel.

Het verkennend natuuronderzoek geeft inzicht in de ligging van EHS gebieden in de omgeving van het plangebied en de noodzaak voor het doorlopen van ‘nee, tenzij, procedure’.

Coalitie biodiversiteit 2010

Natuur staat op veel plaatsen in Nederland en ook elders onder druk. Door het intensieve gebruik van onze omgeving verdwijnen steeds meer soorten. Maar een gezond ecosysteem wordt juist gekenmerkt door een hoge biodiversiteit. Deze rijkdom aan soorten is voor mensen van groot belang. Grontmij levert een bijdrage aan het behoud van soortenrijkdom en maakt deel uit van de Coalitie Biodiversiteit 2010.

Natuur komt niet alleen voor in natuurgebieden, maar grote diversiteit wordt ook vaak aangetroffen in tuinen, parken en bouwterreinen! Om de natuurwaarden te behouden en te versterken hebben het rijk en provincies herstelopgaven geformuleerd. Het voornemen is om de achteruitgang van de biodiversiteit in 2010 stop te zetten. Hiertoe heeft de Coalitie Biodiversiteit 2010 het Verdrag van Amersfoort ondertekend. De coalitie bestaat uit provincies, gemeenten, NGO's en bedrijven. Grontmij Nederland B.V. tekenende in november 2009 als eerste advies- en ingenieursbureau het Verdrag van Amersfoort en behoort tot de Coalitie Biodiversiteit 2010.

Door het Verdrag te ondertekenen geeft de ondertekenaar aan zich actief te zullen inspannen om de biodiversiteit te verhogen. Grontmij neemt dan ook graag het initiatief binnen projecten om zoveel mogelijk aan de biodiversiteit bij te dragen. Hierbij kunt u denken aan het opzetten van ecologische knelpuntenanalyses, het adopteren van een voor de gemeente karakteristieke plant- of diersoort en natuurbeheerplannen voor parken en bedrijfsterreinen. Deze projecten richten zich niet alleen op natuurgebieden maar ook op binnenstedelijke wijken, industrieterreinen, kantorenpark of intensieve agrarische gebieden. Vaak kunnen door kleine aanpassingen of toevoegingen in een project, zoals aangepast bermbeheer, speciale armaturen van lichtmasten, faunapassages en natuurvriendelijke oevers, al winst worden behaald voor de biodiversiteit. Onder de aanbevelingen geven wij dan ook alvast een voorschot op de mogelijkheden om in het kader van dit project de biodiversiteit te versterken.

3 Resultaten verkennend natuuronderzoek

3.1 Inventarisatie methode

3.1.1 *Bronnenonderzoek*

Het bronnenonderzoek heeft als doel een overzicht te krijgen van de beschikbare informatie met betrekking tot het voorkomen van beschermde soorten en gebieden in het plangebied en omgeving. Hierbij maken we gebruik van diverse ecologische atlassen en internetbronnen en de door mevrouw Thijn Westermann aangeleverde informatie over het Kocherbos. Voor de ligging van de EHS, weidevogelgebieden en andere provinciale natuurgebieden is gebruikt gemaakt van de website van de provincie. Informatie over Natura 2000-gebieden en Beschermde Natuurmonumenten is afkomstig uit de gebiedendatabase van het ministerie van EZ.

In de Literatuurlijst is het complete overzicht van geraadpleegde bronnen weergegeven.

3.1.2 *Oriënterend veldbezoek*

Tijdens het verkennend veldbezoek is het plangebied, ten zuidwesten van het Kocherbos, op 17 oktober 2012 bezocht. Dit veldbezoek is uitgevoerd door een ter zake kundig ecooloog van Grontmij Sebastiaan Moedt. Het doel van het oriënterend veldbezoek is het onderzoeksgebied te beoordelen op habitatgeschiktheid voor beschermde soorten. Daarnaast is aanvullend onderzoek verricht naar het voorkomen van de steenuil, door een ter zake kundig ecooloog van Grontmij Peter Spannenburg.

Door de informatie uit het bronnenonderzoek te combineren met informatie uit het veldbezoek ontstaat een goed beeld van het actueel voorkomen van beschermde soorten in het gebied en de aanwezigheid van potentieel leefgebied van beschermde soorten.

3.2 Natuurbeschermingswet

Inventarisatie

Na raadpleging van de gebiedendatabase van het ministerie van EL&I (www.rijksoverheid.nl) is gebleken dat het Natura 2000-gebied Markermeer en IJmeer in de omgeving van het plangebied aanwezig is binnen de mogelijke effectafstand tussen plangebied en beschermingsgebied.

Figuur 3.1 Ligging van Natura 2000-gebied Markermeer en IJmeer

Effecten

Door de aanleg van het hockeyveld ten zuiden van het Natura 2000-gebied Markermeer-IJmeer vindt er geen vernietiging plaats van het Natura 2000-gebied. Tijdens de uitvoering vindt geen verontreiniging plaats, doordat de werkzaamheden plaats vinden conform de vigerende regelgeving. Er vindt ook geen verstoring plaats door geluid, licht of optisch vanwege de ligging van Muiderberg, tussen het plangebied en het Natura 2000-gebied. Het plangebied ligt buiten de verstoringssafstand van het Natura 2000-gebied. Het plangebied heeft ook geen functionele relatie met het Natura2000 gebied als foerageer- of rustgebied.

Toetsing aan wetgeving

Door aanleg van het hockeyveld en door het gebruik van het veld op de voorliggende locatie treden geen effecten op, op het Natura 2000-gebied Markermeer-IJmeer. Er is in dit kader dan ook geen vervolgonderzoek noodzakelijk.

3.3 Ecologische Hoofdstructuur

Inventarisatie

Het toekomstige hockeyveld is gelegen buiten de Ecologische Hoofdstructuur en weidevogelleefgebied. Het plangebied ligt wel aan de rand van de Ecologische Hoofdstructuur, het Kocherbos bevindt zich hier namelijk wel in, evenals het reeds bestaande hockeyveld. Het plangebied ligt buiten het weidevogelleefgebied (op circa 250 meter afstand). Het Kocherbos heeft het beheertype N15.02 dennen-, eiken- en beukenbos^[1]. N 15.02 dennen-, eiken-, of beukenbos omvat bossen met dennen, eiken, beuken en/of berken en zijn vaak eenvoudig van structuur. Veel van deze bossen komen voor op zure, droge en zandige bodems. Wanneer de bodem meer leem bevat, kennen de bossen een grotere floristische rijkdom. Ook vochtiger typen van deze bossen met pijpenstrootje in de ondergroei behoren hiertoe. Vegetatiekundig behoren deze bossen tot het Zomereikenverbond of het Verbond der naaldbossen.

^[1] Provincie Noord-Holland 2012. Natuurbeheerplan 2013.

Veel van de bossen zijn vorige eeuw ontstaan als gevolg van aanplant of natuurlijke successie. De culturele invloed is vaak te merken aan bijvoorbeeld ingevoerde boomsoorten en sporen van hakhoutbeheer. Hoewel dennen-, eiken-, of beukenbos algemeen voorkomt ontbreekt vaak een hoge diversiteit aan flora en fauna. Oorzaken betreffen een geringe structuurrijkdom in voormalige productiebossen, de jonge leeftijd en gevolgen van verzuring en vermeting. Dennen-, eiken- en beukenbos kan zowel combinaties van boomsoorten bevatten als een sterke dominantie van één soort. De betekenis voor de biodiversiteit is met name gelegen in grote aantallen (vaak bedreigde) paddestoelen, blad- en korstmossen en enkele vaatplanten. Structuurrijke bossen met enige buffering in de bodem, bossen met een hoge luchtvochtigheid en bossen met oude bomen kennen vaak een hogere biodiversiteit (bron <http://www.portaalnatuurenlanschap.nl/snl/overzicht-typen/natuurtypen/n15/n1502/>). De betekenis van dit beheertype ligt met name in paddestoelen, blad- en korstmossen en enkele vaatplanten.

Het weidevogelleefgebied valt onder de beheertypen weidevogelgebied, ganzenfoerageergebied en botanisch waardevol grasland.

Voor de EHS aangrenzend aan het plangebied staat de volgende beschrijving in het Natuurbeheerplan 2013. De voormalige graslandpolders zijn grotendeels beplant met loofbos. Verder liggen er open water, kruidenrijk grasland en ruigte. Langs de Diemen liggen stukjes rietmoeras, veenmosrietland en spontaan bos. De Vijfhoek en Muidense Moerassen bestaan uit rietland, moeras, vochtig schraalgrasland en spontaan bos.

In het Natuurbeheerplan 2013 staat aangegeven:

Voor gronden die grenzen aan de EHS, maar daar zelf buiten liggen, gelden geen beperkingen. De EHS heeft, in tegenstelling tot Natura2000-gebieden, geen 'externe werking' die een toets van gebruik aangrenzend op het natuurgebied verplicht stelt.

De parkeerplaats tegenover de joodse begraafplaats ligt binnen de Ecologische hoofdstructuur. In de huidige situatie wordt het terrein al gebruikt als parkeerplaats. In de toekomstige situatie blijft de parkeerplaats in de huidige vorm bestaan, maar wordt dan ook gebruikt door sporters (voornamelijk op de zaterdag). Het gebruik wordt circa 30 auto's per dag. Vanuit de parkeerplaats wordt via de bestaande paden naar de hockeyvelden gelopen.

Figuur 3.2 Ligging van de Ecologische Hoofdstructuur, ecologische verbingszones en weidevogelleefgebied ter hoogte van het plangebied voor het nieuw aan te leggen hockeyveld in Muiderberg.

Effecten

Er vinden door de aanleg en het gebruik van het hockeyveld geen directe effecten plaats op de beschermde waarden van de EHS en weidevogelgebied doordat de voorgenomen ontwikkeling buiten de EHS en weidevogelgebied is gelegen.

De ontwikkeling kan effecten van verstoring opleveren. Voor de EHS geldt geen externe wer-

king. Er hoeft voor de aanleg en het gebruik van het hockeyveld dan ook geen toetsing aan de EHS uitgevoerd.

De aanleg van de groenzone langs de parkeerplaats past binnen de waarden van het beheertype N15.02 dennen-, eiken- en beukenbos. Dit heeft hierdoor geen effect op de wezenlijke kenmerken en waarden van de EHS.

Door bestemming van de parkeerplaats verandert er feitelijk niets aan het gebruik van de parkeerplaats en vinden er geen effecten plaats op de wezenlijke kenmerken en waarden van de EHS.

Door het gebruik van de parkeerplaats voornamelijk op de zaterdag (30 auto's per dag) wordt het gebruik van de parkeerplaats en bestaande paden intensiever. Dit kan verstoring opleveren van de wezenlijke kenmerken en waarden van de EHS, door geluid en beweging van mensen die van en naar het hockeyveld toelopen. Er vindt geen vernietiging plaats van de wezenlijke kenmerken en waarden doordat de parkeerplaats reeds bestaat. Door het intensievere gebruik van de parkeerplaats zullen er ook meer mensen van en naar de sportvelden toelopen. Dit heeft mogelijk verstoring tot gevolg.

Toetsing

De betekenis van het beheertype N 15.02 dennen-, eiken-, of beukenbos ligt met name in paddenstoelen, blad- en korstmossen en enkele vaatplanten. Deze zijn niet gevoelig voor verstoring, als er alleen op de paden mag worden gelopen. Het intensievere gebruik van de parkeerplaats en de paden heeft dan geen invloed op de wezenlijke kenmerken en waarden van de EHS.

3.4 Soortbescherming

3.4.1 Flora

Inventarisatie

Er zijn geen waarnemingen bekend van beschermde flora in de literatuur (onder andere landelijke vegetatiebank van Alterra¹). Tijdens het veldbezoek is er ook geen geschikt habitat aangetroffen voor beschermde flora, door het ontbreken van geschikt biotoop.

Effecten en toetsing

In het plangebied komen geen beschermde soorten voor, deze worden ook niet verwacht. Nadere procedures zijn dan ook niet aan de orde.

3.4.2 Zoogdieren

Inventarisatie

Het plangebied biedt geschikt leefgebied voor algemene zoogdieren als de mol, konijn, haas en huismuis, deze soorten zijn beschermd door de Flora- en faunawet, tabel 1. In het naastgelegen Kocherbos zijn waarnemingen bekend van de eekhoorn (tabel 2 Flora- en faunawet) en de egel (tabel 1 Flora- en faunawet).

Van het Kocherbos zijn waarnemingen bekend (verkregen via mevrouw Thijn Westermann) van de gewone dwergvleermuis, grootoorvleermuis, laatvlieger, rosse vleermuis en ruige dwergvleermuis. Halverwege en aan het eind van het Koggerplantsoen bevinden zich bunkers, deze bieden mogelijk onderdak als verblijfplaatsen voor vleermuizen. De rij knotwilgen aan de zuidzijde en de bosrand aan de noordzijde zijn grote lijnvormige elementen welke mogelijk gebruikt worden als vliegroute voor vleermuizen. In het plangebied voor het nieuwe hockeyveld bevinden zich geen vaste verblijfplaatsen van vleermuizen, door het ontbreken van bomen en gebouwen.

¹ <http://www.synbiosys.alterra.nl/natura2000/googlemapslvd.aspx>

Effecten en toetsing

Door aanleg van het hockeyveld wordt een beperkt deel van de watergang gedempt, voor aanleg van een duiker, er worden geen bomen gekapt. Verstoring kan plaats vinden door geluid en beweging. Verstoring door verlichting vindt niet plaats doordat het hockeyveld niet verlicht wordt. Verstoring door geluid en beweging vindt overdag en 's avonds plaats (in de zomermaanden), op momenten dat er gehockeyd wordt. Deze verstoring vindt lokaal plaats en in de directe omgeving is reeds een hockeyveld aanwezig die een vergelijkbare verstoring oplevert. Vleermuizen zijn weinig gevoelig voor verstoring door geluid en beweging. Bovendien vinden vliegbewegingen in schemering plaats, wanneer er geen hockeyactiviteiten meer plaatsvinden (er is geen verlichting). Extra effecten zijn daarom niet te verwachten.

Het leefgebied van de eekhoorn wordt niet beïnvloedt door de voorgenomen ontwikkeling, er worden namelijk geen bomen gekapt hierdoor gaat er geen nestgelegenheid van de soort verloren. Er vindt een toename aan verstoring plaats door het gebruik van het nieuwe hockeyveld omdat deze buiten het bos is gelegen, de soort is echter niet verstoringsgevoelig. Door de voorgenomen ontwikkeling wordt het functionele foerageergebied van de soort niet aangetast. Er blijft voldoende foerageergebied voor de soort aanwezig, de soort foerageert namelijk in loofbos, naaldbos of gemengd bos maar ook in tuinen, parken en houtwallen in de buurt van bos. Mits er voldoende voedsel beschikbaar is, komen ze ook in bebouwd gebied voor (<http://www.zoogdiervereniging.nl/node/246>). Voor soorten van tabel 1 van de Flora- en faunawet geldt bij ruimtelijke ontwikkelingen een vrijstelling.

3.4.3 *Vogels*

Inventarisatie (literatuur)

Langs de waterkanten kunnen soorten als wilde eend en meerkoet tot broeden komen. De rij knotwilgen langs het Kocherplantsoen zijn geschikt als broedplaats voor de steenuil. Een aantal knotwilgen bevatten gaten en holtes, waar de soort kan broeden. De steenuil heeft een jaarrond beschermd nest.

In het Kocherbos komen de soorten boomvalk, grauwe vliegenvanger, groene specht, kerkuil, ransuil, ringmus, putter, buizerd, sperwer, vuurgoudhaan, goudhaan en andere spechtensoorten voor en mogelijk ook de matkop en spotvogel (informatie van de mevrouw Thijn Westerman). De boomvalk, buizerd, kerkuil, sperwer en ransuil zijn soorten met jaarrond beschermde nesten.

Alle vogels genieten bescherming op grond van de Flora- en faunawet. Verstoring van broedende vogels en broedsel is niet toegestaan. Verstoring van broedvogels treedt op wanneer er tijdens de broedperiode werkzaamheden plaatsvinden. Waardoor broedgevallen worden verstoord, zoals vergraven van terrein waar grondbroeders nestelen. Het verstoren van broedsel (inclusief broedende vogels, nesten en eieren) is niet toegestaan (Flora- en faunawet). Het broedseizoen is per soort verschillend.

Inventarisatie (steenuilen)

Via de inventarisatiemethode ontwikkeld door STONE is nagegaan of steenuilen in het plangebied aanwezig zijn.

Bij deze methode wordt gebruik gemaakt van de afgespeelde territoriale roep van een steenuilmannetje. Hierbij wordt vanaf een uur voor zonsondergang tot drie uur erna op verschillende punten binnen het onderzoeksgebied meerdere malen de territoriumroep afgespeeld, afgewisseld door pauzes van 1 minuut. Bij geen reactie wordt ook de alarmroep enkele malen afgespeeld om mogelijk toch een reactie uit te lokken, daar niet alle mannetjes goed reageren op de territoriale roep.

Als aanvulling op de inventarisatie met geluid is ook gezocht naar sporen die duiden op het voorkomen van steenuilen binnen het gebied en in de directe omgeving. Hierbij is met name gezocht naar braakballen en uitwerpselen op en rond de knotwilgen langs het Koggerplantsoen (afbeelding 2.1). Ook zijn de aanwezige geschikte holtes in de knotwilgen nagekeken op sporen van steenuilen.

Naast het plangebied zelf en de gehele rij knotwilgen aan het Koggerplantsoen, is ook de directe omgeving onderzocht met geluid, waaronder het erf van de nabijgelegen boerderij. In tabel 3.1 staat aangegeven wanneer het plangebied geïnventariseerd is en bij welke weersomstandigheden.

Tabel 3.1 Weersomstandigheden tijdens de veldbezoeken

Datum	Weersomstandigheden
19-2-2013	Half bewolkt, windkracht 2-3, geen neerslag, temp. 0 tot 2° C
12-3-2013	Half bewolkt, windkracht 3-4, geen neerslag, temp. -1 tot -3° C
9-4-2013	Zwaar bewolkt, windkracht 1-2, lichte motregen, temp. 10° C

Resultaten steenuilenonderzoek

Plangebied

Tijdens de drie avonden dat er inventarisaties hebben plaatsgevonden in het plangebied en Kocherplantsoen is de aanwezigheid van de steenuil niet vastgesteld. Er was geen reactie op het afgespeelde geluid van een territoriaal mannetje en ook de op de afgespeelde alarmroep is niet gereageerd.

Bij de inspectie van de knotwilgen en de hollen zijn geen sporen gevonden die doorslaggevend zijn voor de aanwezigheid van steenuilen. Wel zijn op enkele knotwilgen uitwerpselen gevonden, die ook door de torenvalk of ransuil kunnen zijn achtergelaten (beide soorten zijn tijdens de inventarisatie waargenomen, de ransuil komt voor in het Kocherbos).

Omgeving plangebied

Tijdens de drie avonden dat de omgeving van het plangebied is geïnventariseerd zijn geen territoria van de steenuil vastgesteld.

Toetsing Flora- en faunawet

Jaarrond beschermde vogelnest van Steenuil

Uit de steenuileninventarisatie komt naar voren dat de holtes in de knotwilgen langs het Kocherplantsoen ongeschikt zijn als broedlocatie en/of rustplaats voor de steenuil. De wilgen staan direct tegen een wandelpad waar de gehele dag en avond mensen langs wandelen of joggen, vaak in het gezelschap van honden. De verstoring is groot. Omdat in de directe omgeving geen territorium van een steenuil is vastgesteld maakt het plangebied geen deel uit van het functionele leefgebied van een steenuil.

Jaarrond beschermde nesten van de soorten boomvalk, buizerd, kerkuil, sperwer en ransuil

In het Kocherbos zijn waarnemingen bekend van soorten met jaarrond beschermde nesten. De eventuele nesten bevinden zich buiten het ontwikkelingsgebied en worden niet beïnvloed door de ontwikkeling. Door de aanleg van het hockeyveld wordt het functioneel leefgebied van de boomvalk, buizerd, kerkuil, sperwer en ransuil niet aangetast.

leefgebied boomvalk	open gebieden met veel variatie en een ruime hoeveelheid prooidieren, omgeven door bos of bosjes
leefgebied buizerd	akkers, bos, cultuurlandschappen, graslanden, heide, hoogveen, platteland, weiden (kleinschalig), weilanden (uitgestrekt)
Leefgebied kerkuil	Akkers, park en tuin, rietland en ruigte, weiden (kleinschalig)
Leefgebied sperwer	Bos, hoogveen, park en tuin, stedelijk gebied
Leefgebied ransuil	Bos, buitengebied, cultuurlandschappen, platteland

Broedvogels

Door de aanleg van het hockeyveld kan er verstoring plaats vinden van broedvogels. Door de werkzaamheden uit te voeren buiten het broedseizoen van vogels (periode half maart-half juli, zolang vogels broeden), worden effecten op broedvogels voorkomen.

3.4.4 Vissen

Inventarisatie

Om het gehele grasland ligt een ondiepe smalle sloot met veel bladafval en een begroeiing van voornamelijk helofyten. Deze sloot is te klein en ondiep om van betekenis te zijn voor de meeste vissoorten, wel is het mogelijk dat er kleine modderkruipers en juveniele snoek in leven. Uit de literatuur komt naar voren dat in de omgeving van het plangebied ook leefgebied aanwezig is van de bittervoorn, deze soort wordt hier niet verwacht vanwege het type sloten dat in het plangebied voorkomt. Overige beschermde vissoorten (tabel 2/3 Flora- en faunawet worden niet verwacht).

Effecten en toetsing Flora- en faunawet

Er wordt een duiker aangelegd, hierdoor wordt een deel van het leefgebied van de kleine modderkruiper vernietigd en een deel van de watergangen gedempt. De voorgenomen ontwikkeling heeft dan ook mogelijk effecten op de kleine modderkruiper. Hierdoor wordt mogelijk een verbodsbepaling overtreden. Het gaat om een lokaal effect, door te werken conform een goedgekeurde gedragscode, met een ecologisch werkprotocol is er geen ontheffing noodzakelijk. Wanneer er niet gewerkt wordt conform een goedgekeurde gedragscode, dan is nader onderzoek noodzakelijk naar het voorkomen van de kleine modderkruiper.

3.4.5 Amfibieën

Inventarisatie

Het graslandgebied biedt geschikt habitat voor meerdere algemene amfibieënsoorten, namelijk de groene kikker, bruine kikker, gewone pad en kleine watersalamander (allen tabel 1 Flora- en faunawet). Overige beschermde amfibieën (tabel 2 en 3) worden in het plangebied niet verwacht gezien hun verspreiding en het biotoop.

Effecten en toetsing

De soorten die in het plangebied voorkomen vallen onder beschermingsregime van Tabel 1 Flora- en faunawet. Voor deze soorten geldt bij ruimtelijke ingrepen een vrijstelling in het kader van de Flora- en faunawet.

3.4.6 Reptielen

Inventarisatie

Aan de zuid en zuidoostkant grenst het gebied aan een groter gebied van grasland en sloten, dit is potentieel geschikt habitat voor ringslang, er zijn waarnemingen bekend van de soort in de omgeving van het Kocherbos. Aan de bosoever van de noordelijke sloot bevinden zich tal van hopen plantenmateriaal en zelfs een hele hooibaal, deze zijn geschikt als broeihoop voor de ringslang. Aangezien er zich een grote populatie ringslangen bevindt langs de Diemerzeedijk welke op slechts 3km afstand ligt, is het mogelijk dat zich ringslangen aan de rand van het plangebied bevinden. Het plangebied zelf wordt begraasd en is hierdoor weinig geschikt voor de ringslang. De soort heeft binnen het plangebied dan ook geen voortplantingsplaatsen, maar kan wel door het gebied heen trekken of zonnen.

Effecten en toetsing

Omdat het gebied nu reeds niet geschikt is voor de ringslang zijn er geen effecten van de aanleg van het hockeyveld op de ringslang te verwachten. Doordat de sloten in de huidige vorm blijven bestaan kan de soort het gebied blijven gebruiken. Er vinden dan ook geen effecten plaats op de soort. Een nadere effectenanalyse en toetsing is dan ook niet noodzakelijk.

3.4.7 Ongewervelde

Inventarisatie

Tijdens het veldbezoek zijn geen beschermde ongewervelde aangetroffen (tabel 2/3 Flora- en faunawet. Deze worden ook niet verwacht gezien de aard en inrichting van het terrein.

Effecten en toetsing

Er zijn geen beschermde ongewervelde (tabel 2/3 Flora- en faunawet) aangetroffen, deze worden ook niet verwacht, een nadere effectenanalyse en toetsing is dan ook niet noodzakelijk.

4 Conclusie & aanbevelingen

4.1 **Natuurbeschermingswet**

Het plangebied bevindt zich niet binnen invloedsfeer van Natura 2000-gebied en/of Beschermd Natuurmonument. Er zijn dan ook geen vervolgpcedures noodzakelijk.

4.2 **Ecologische Hoofdstructuur**

Het plangebied van het te ontwikkelen hockeyveld bevindt zich niet binnen de begrenzing van EHS, EVZ en/of weidevogelleefgebied, maar wel aangrenzend aan het Kocherbos, dat valt onder de EHS. Conform het vigerend beleid hoeft de EHS niet getoetst te worden aan externe werking, er zijn dan ook geen vervolgpcedures noodzakelijk.

Het plangebied van de parkeerplaats valt wel binnen de EHS, het gebruik van de parkeerplaats wordt intensiever. Dit heeft echter geen effecten op de wezenlijke kenmerken en waarden van de EHS, doordat de betekenis van het beheertype met name ligt in paddenstoelen, blad- en korstmossen en enkele vaatplanten. Deze zijn niet gevoelig voor verstoring. Er zijn dan ook geen vervolgpcedures noodzakelijk.

4.3 **Flora- en faunawet**

In het plangebied komen algemene soorten voor die vallen onder beschermingsregime van Tabel 1 Flora- en faunawet. Voor deze soorten geldt in het kader van ruimtelijke ingrepen een complete vrijstelling van Flora- en faunawet.

4.3.1 *Flora*

Uit het voorliggende hoofdstuk blijkt dat er geen soorten in het plangebied of directe omgeving kunnen voorkomen, die beschermd zijn op grond van de Flora- en faunawet. Effecten zijn daarom uit te sluiten.

4.3.2 *Zoogdieren*

Uit het voorliggende hoofdstuk blijkt dat er geen zoogdieren binnen het plangebied kunnen voorkomen, die beschermd zijn op grond van de Flora- en faunawet tabel 2/3 die mogelijk bij de uitvoering van het project worden verstoord, dan wel na realisatie van het project.

4.3.3 *Vogels*

Zoals uit hoofdstuk 3 blijkt, komen in het terrein geen broedvogelsoorten voor die beschermd zijn in beschermingscategorie 1 t/m 5 die bij de uitvoering van het project worden verstoord.

Er komen wel soorten voor waarbij het nest en functioneel leefgebied tijdens het broedseizoen zijn beschermd. Eventuele versturende werkzaamheden dienen buiten het broedseizoen te worden uitgevoerd.

4.3.4 *Vissen*

Uit het voorliggende hoofdstuk blijkt dat er vissen binnen het plangebied voorkomen, die beschermd zijn op grond van tabel 2/3 Flora- en faunawet die mogelijk bij de uitvoering van het project worden verstoord en waarvan leefgebied wordt vernietigd.

Op grond van het uitgevoerde onderzoek kan geconcludeerd worden dat er door uitvoering van de werkzaamheden leefgebied kan worden vernietigd van de kleine modderkruiper. Door te werken conform een goedgekeurde gedragscode, met een ecologisch werkprotocol hoeft geen ontheffing aangevraagd te worden. Indien dit niet mogelijk is dan dient nader onderzoek te worden verricht naar het voorkomen van beschermde vissen en dient mogelijk een ontheffing aangevraagd te worden.

4.3.5 *Amfibieën*

Uit het voorliggende hoofdstuk blijkt dat er geen amfibieën binnen het plangebied voorkomen of worden verwacht, die beschermd zijn op grond van tabel 2/3 Flora- en faunawet die mogelijk bij de uitvoering van het project worden verstoord en na realisatie van het project in de gebruiksfase.

4.3.6 *Reptielen*

Uit het voorliggende hoofdstuk blijkt dat reptielen aan de rand van het plangebied kunnen voorkomen, die beschermd zijn op grond van Flora- en faunawet tabel 2/3, namelijk de ringslang. Het plangebied zelf maakt geen onderdeel uit van het foerageergebied van de soort. Er worden geen effecten verwacht op de soort door de voorgenomen ontwikkeling.

4.3.7 *Ongewervelde*

Uit het voorliggende hoofdstuk blijkt dat er geen ongewervelde binnen het plangebied kunnen voorkomen, die beschermd zijn op grond van tabel 2/3 van de Flora- en faunawet die mogelijk bij de uitvoering van het project worden verstoord en na realisatie van het project.

5 Literatuurlijst

Gebruikte literatuur

Bos et al. (2006). De Dagvlinders van Nederland
Broekhuizen et al. (1992). Atlas van de Nederlandse Zoogdieren.
Bijlsma et al. (1993). Ecologische Atlas van de Nederlandse Roofvogels.
De Nie (1996). Atlas van de Nederlandse Zoetwatervissen.
Limpens, et al. (1997). Atlas van de Nederlandse vleermuizen, Onderzoek naar verspreiding en ecologie.
Meijden, R. van der (2005). Heukels' Flora van Nederland.
Nederlandse Vereniging voor Libellenstudie (2002). De Nederlandse Libellen.
SOVON (2002). Atlas van de Nederlandse broedvogels.

Geraadpleegde internetsites

Website VZZ (www.zoogdiervereniging.nl → www.zoogdieratlas.nl)
www.ravon.nl
www.waarneming.nl
www.telmee.nl
www.florafaunacheck.nl
www.rijksoverheid.nl (informatie over Natura2000 en EHS)